

šljenim poukom obrtniško, modernim zahtevam primerno izobrazbo v lesnem in kamenenem kiparstvu. Posebno goji cerkveno smer ter upošteva dotične težnje in navade v državi. Učna doba traja tri leta. Učenci, ki se žele izobraziti v svoji stroki, smejo se četrto leto ostati na zavodu in lahko obdržijo svoje morebitne ustanove in podpore. Pouk je teoretičen (slovenščina, nemščina, spise, računstvo, knjigovodstvo in kalkulacija, državljanski nauk, dekorativno risanje, tehnično-konstruktivno risanje, umetno oblikoslovje, tehnologija, plastika anatomija, zgodovina plastike) in praktičen (modeliranje, kiparstvo). Ob sprejemu je prosilcu dokazati, da je zadostil ljudskošolski dolžnosti, da je dovršil 14. leto svoje dobe. Vpisovanje se vrši 15. in 16. septembra. Odhodno izpričevalo strokovne šole za lesno in kameneno kiparstvo nadomešča dokaz o pravilnem dovršenju učne dobe (pomočniško pismo, oziroma pomočniški izpit) in daje pravico do nastopa in samostojnega izvrševanja kiparskega obrta v lesu in kamnu, ako so izpolnjene splošne zakonite zahteve in se obenem izkaže enoletna uporaba kot pomagalec (pomočnik), oziroma kot tovarniški delavec.

Ženska obrtna šola obsega tri oddelke, in sicer za šivanje perila, za izdelovanje obleke in za vezenje. Naloga teh oddelkov je, dekleta in žene v enem navedenih obrtov praktično izučiti, pri čemer se obiskovalke tudi splošno in v gospodinjstvu izobrazujejo. Vsak oddelk ima dva letnika, ki trajata po deset mesecev, vrhu tega ima vsak oddelk tudi enoletni ateljejski tečaj za absolutintinje. Pouk je teoretičen (slovenščina, nemščina, spise, računstvo, državljanski nauk, stvarnoznanstvo in gospodinjstvo, zdravoslovje, nauk o kostumih, dekorativno risanje, petje, laščina) in praktičen (delovni pouk in krojno risanje). Za sprejem je treba dokazati, da je prosilka zadostila ljudskošolski obveznosti in da je dopolnila 14. leto. Vpisovanje se vrši 15. in 16. septembra. Izpričevalo oddelka za šivanje oblek in oddelka za vezenje nadomešča dokaz o pravilnem dovršenju učne dobe (pomočniško pismo, oziroma pomočniški izpit) in daje pravico do izvrševanja krojaškega, na izdelovanje otroških in ženskih oblek omenjenega obrta, oziroma do obrta zlatega, srebrnega in bisernega vezanja.

Javna risarska in modelirska šola daje absolutentom zavoda, obrtnim pomočnikom, samostojnim obrtnikom in sploh vsem interesentom priliko, da se vadijo in izpopolnjujejo v risanju in modeliranju. Javna risarska in modelirska šola se začne dne 1. oktobra in se konča zadnje nedelje meseca maja. Pouk se vrši vsako nedeljo od 9. do 12. ure dopoldne. Za sprejem zadostuje dokaz, da je prosilec delavec, pomočnik, risar, predelavec ali delovodja v kakem obrtnem obratu, ali da izvršuje obrt samostojno. Ako je dovolj prostora, se sprejemajo tudi učenci višjih razredov srednjih šol ali učiteljica.

Specialni (posebni) tečaji za obrtnike.

1. Tečaj za obrtnike, ki nimajo zadostne spretnosti v prostoročnem risanju, v geometrijskem in projekcijskem risanju.

2. Tečaj za strojezanstvo in strojno risanje za pripadnike mehanično-tehničnih obrtov.

3. Tečaj za strokozanstvo in strojno risanje za les obdelujoče obrtnike, zlasti za stavbne in polihstvene mizarje in za modelne mizarje.

4. Tečaj za elektrotehniko.

Ti specialni tečaji dajejo obrtnikom priliko, da se udeležujejo risarskega

vzročim nekaka šiba božja, nekaki Atila s svojimi divjimi Huni, zakaj vse pesmi se pevajo s kričim »fortissimom«, in da se njega loči kot pevovodja, kriči sam zraven, kakor bi ga srakoper natikal na črni trn, poleg pa daje takt s toliko vneto, da kričijo klobuki nesrečno bičanih pevcev po tleh. Kadar nima drugega dela doma, pa si zlobna svoj pevce skupaj in dela z neumornimi vajami konkurenco krokarjem in tem najboljšim enakim pticem pevcem. Kadar se joče ves svet, se joče on samo s polovico licem, medtem ko druga polovica še vedno poredno namigava k smehu. Na plesu je najneumornejši, gospodične plesalke mu kakor pleva lete druga za drugo izpod rok, vendar pa je rad nevaren onim, ki imajo dobro razvita kurja očesa. V zakonske mreže ga ni lahko dobiti, ker preveč ljubi zlato in veselo prostost. On je namreč glede zakonskega stanu tega-le menja:

Da bi si prislužil ženo, služil sem dolgi let, gologlav in bosopet Jakob stari je oče. Služil res je kot junak, dolgo služil le za eno: jaz ne služil bi za tri niti celih — sedem dni — — Konec prih.)

pouka, strokovnih predavanj in eventualno pouka v delavnici ter razširijo svojo izobrazbo in porabnost v obrtu. Sprejemajo se mojstri in pomočniki, ki so zadostili zakoniti šolski obveznosti, in vajenci, ki so že uspešno dovršili obrtno nadaljevalno šolo. Šolsko leto se prične dne 1. oktobra in se konča dne 30. aprila. Vpisovanje se vrši zadnje tri dni pred začetkom šolskega leta.

5. Tečaj za opravilnike pri parnih kotlih.

6. Tečaj za opravilnike pri parnih strojih.

7. Tečaj za strojevodje (vlakovodje).

Namen pod 5 do 7 navedenih tečajev je, dati obiskovalcem za njih poklic kot opravilnikom pri parnih kotlih, kot opravilnikom pri parnih strojih in strojevodjem potrebno strokovno znanje in jih usposobiti za predpisane izkušnje, ki jih lahko delajo, ko so izpolnili zakonita določila.

Tečaj za opravilnike pri parnih kotlih se začne dne 1. oktobra in traja štiri mesece, poučuje pa se po tri ure na teden.

Tečaj za opravilnike pri parnih strojih in za strojevodje se začne dne 1. februarja; prvi traja tri mesece, drugi pa tri in pol meseca. V vsakem tečaju se poučuje po tri ure na teden.

Da se morejo specialnih kurzov udeleževati tudi tisti, ki delajo v praksi, se vrši pouk samo ob delavniških zvečer in ob nedeljah dopoldne.

Sprejemni pogoji: Za opravilnike parnih kotlov je potreben dokaz, da je prosilec zadostil ljudskošolski obveznosti, da je zmožen učnega jezika, da se je izučil kakega mehanično-tehničnega obrta, da je star 18 let.

Za opravilnike parnih strojev in za strojevodnike je potreben dokaz, da je prosilec zadostil ljudskošolski obveznosti in da je zmožen učnega jezika, da se je izučil kakega mehanično - tehničnega obrta, da je star 18 let, da je uspešno obiskoval tečaj za opravilnike parnih kotlov, ali da je napravil predpisano izkušnjo za opravilnika parnih kotlov.

Čas vpisovanja se objavi vsakokrat posebej.

Tečaji se vrše le, ako se oglasi najmanj 15 udeležnikov.

Strokovni tečaji za nadaljno izobrazbo učiteljskega na obrtnih nadaljevalnih šolah. Ti strokovni tečaji obsegajo:

1. Strokovne tečaje za izobrazbo učiteljev risanja (dva delna tečaja po tri mesece); 2. strokovne tečaje za izobrazbo učiteljev obrtno-trgovskih predmetov (s tritedensko učno dobo).

Ti tečaji se vsako leto menjajo, in sicer tako, da je eno leto prvi delni tečaj za risanje, drugo leto obrtno-trgovski tečaj, tretje leto drugi delni tečaj za risanje itd. Letos se vrši od 16. julija do 6. avgusta strokovni tečaj obrtno-trgovskih predmetov. Oglasilo se je 61 udeležencev.

Učenci vseh oddelkov z rednim dnevnim poukom so ali redni učenci ali učenci-gostje (hospitantje).

Redni učenci so oni, ki so zadostili sprejemnim pogojem, predpisanim za določeno kategorijo učencev, ter redovito obiskujejo vse po učnem načrtu predpisane premete. — **Učenci-gostje** so oni frekventantje, ki za svojo izobrazbo obiskujejo le posamezne predmete.

Šolske pristojbine. Vsak novovstopajoči učenec plača 2 K vpisnine. Ta pristojbina se ne pregleda nikomur. Na vseh oddelkih z rednim dnevnim poukom, kjer traja pouk najmanj en semester, plačajo redni učenci in učenci-gostje za vsako polletje 5 K šolnine. Če je oddelk združen z delavnico, je poleg tega vsakemu obiskovalcu za vsak semester poravnati 6 K pristojbine za delavnico. Rednim rednim učencem se šolnina in pristojbina za delavnico lahko popolnoma ali do polovice izpregleda. O dotičnih prošnjah odločuje c. kr. deželna vlada. Učenci-gostje se ne oproščajo plačevanja teh pristojbin. Inozemci plačajo 50 K vpisnine, vsak semester 400 K šolnine in 50 K pristojbine za delavnico. Teh pristojbin se inozemci nikdar ne oproščajo.

Natančnejše podatke je povzeti iz letnega izvešča c. kr. državne obrtne šole ali pa iz programa, ki ga je izdalo ravnateljstvo.

Iz naše organizacije.

SKUPNE ZADEVE.

Iz Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev.

Za XXV. glavno skupščino Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev, ki se vrši dne 6., 7. in 8. septembra t. l. v Ljubljani v proslavo 25letnega jubileja, so izvolila dosedaj delegate sledeča Zavezina društva:

I. Učiteljsko društvo za kozjanski šolski okraj.

1. Ljudevit Ulčar, učitelj, Kozje;

2. Milka Bračič, učiteljica, Št. Vid.

Namestnik:

1. Ivan Lovše, nadučitelj, Zagorje.
II. Učiteljsko društvo za celjski okraj.
3. Mimi Confidenti, učiteljica, Petrovčec.
4. Ludovik Černej, nadučitelj, Griže;
5. Feliks Eksl, učitelj, Vojnik;
6. Emica Lilek, učiteljica, Gotovlje;
7. Franc Pristovšek, učitelj, Zalec;
8. Rudolf Wudler, nadučitelj, Liboje;
9. Franc Voglar, učitelj, Celje.

Namestniki:

2. Ida Wudler, učiteljica, Liboje;
3. Anica Ježovnik, učiteljica, Ljubljana;
4. Hedvika Fon, učiteljica, Št. Pavel;
5. Marica Wudler, učiteljica, Griže.
III. Učiteljsko društvo za laški okraj.
10. Marija Arzenšek, učiteljica, Trbovlje;
11. Vitko Jurko, učitelj, Dol pri Hrastniku;
12. Fran Lebar, učitelj, Hrastnik;
13. Anton Kuhar, učitelj, Trbovlje.
14. Simon Petrovič, šol. vodja, Sv. Miklavž nad Laškim;
15. Robert Plavšak, učitelj, Trbovlje;
16. Marija Windischer, učiteljica, Trbovlje.

Namestniki:

6. Davorin Čander, učitelj, Dol pri Hrastniku;
7. Alojzij Hofbauer, učitelj, Dol pri Hrastniku;
8. Oskar Moll, učitelj, Trbovlje na Vodi.
IV. Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo.
17. Tomo Kurbus, nadučitelj, Slivnica.
18. Martin Sotošek, nadučitelj, Žetale;
19. Miloš Verk, učitelj, Sv. Križ pri Slatini.

Namestnika:

9. Josip Stritar, nadučitelj, Št. Vid;
10. Ivanka Zupančič, učiteljica, Šmarje pri Jelšah.
V. Okrajno učiteljsko društvo Sv. Lenart v Slovenskih goricah.
20. Jožef Klemenčič, učitelj, Sv. Trojica v Slov. goricah;

Namestnik:

11. Fran Čuček, učitelj, Sv. Anton Sl. g.
VI. Belokranjsko učiteljsko društvo.
21. Valentin Burnik, nadučitelj, Metlika;
22. Fran Šetina, nadučitelj, Črnomelj.

Namestnika:

12. Ljudmila Bukovic, učiteljica, Črnomelj;
13. Julija Prestor, učiteljica, Metlika.
VII. Kočevsko učiteljsko društvo za slovenske šole.
23. Franc Štefančič, nadučitelj, Vel. Lašče;
24. Konrad Fink, učitelj, Vel. Lašče.

Namestnik:

14. Mihael Verbič, nadučitelj, Sodražica.
VIII. Društvo učiteljev in šolskih prijateljev okraja ljubljanske okolice.
25. Ivan Petrič, učitelj, Sp. Šiška;
26. Avguštin Korbar, nadučitelj, Pre-serje;
27. Ivo Trošt, nadučitelj, Tomišelj.

Namestnika:

15. Janko Žirovnik, nadučitelj, Borovnica;
16. Mihael Bregant, nadučitelj, Sostro.
IX. Goriško učiteljsko društvo.
28. Ignacij Križman, nadučitelj, Dornberg;

29. Rihard Orel, nadučitelj, Šmarje;
30. Josip Zajec, učitelj, Ljig;
31. Jakob Rojic, učitelj, Gradišče;
32. Amalija Jelšek, učiteljica, Dornberg.

33. Terezija Pipan, učiteljica, Ročinj.
X. Učiteljsko društvo za Slovenjgriški okraj.

34. Matilda Šmid, učiteljica, Podgorje pri Slovenjgradu.

XI. Sevnjsko-brežiško učiteljsko društvo.

35. Fran Drnovšek, učitelj, Sevnica;
36. Josip Pečnik, nadučitelj, Kapele;
37. Fran Srebrnič, nadučitelj, Zabu-kovje;

Namestnika:

17. Ivan Mohorko, nadučitelj, Blanca;
18. Vincencija Novak, učiteljica, Globoko.

XII. Učiteljsko društvo za politiški okraj Ljutomer.

40. Janko Tomažič, nadučitelj, Stara cesta.

41. Karel Maurič, učitelj, Sv. Križ pri Ljutomeru.

Namestnika:

19. Avgust Lah, učitelj, Sv. Duh;
20. Fran Cvetko, nadučitelj, Vučja vas.
XIII. Gornjegrajsko učiteljsko društvo.
42. Ivan Kelc, nadučitelj, Nova Štifta;
43. Branko Zemljčič, šol. voditelj, Solčava.
44. Franc Kocbek, nadučitelj, Gornji-grad.
XIV. Tolminsko učiteljsko društvo.
45. Josip Rakovšček, nadučitelj, Sv. Lucija ob Soči.
46. Marica Perin, učiteljica, Grahovo.

Namestnika:

21. Ivan Gerželi, učitelj, Pluzna pri Bovcu;
22. Ivan Trebše, učitelj, Trnovo pri Kobariidu.
XV. Šaleško učiteljsko društvo.
47. Ivan Koropec, učitelj, Šostanj;
48. Milica Jurkovič, učiteljica, Šostanj;
49. Mira Puc, učiteljica, Šmartno ob Paki.

Namestnik:

23. Jože Krajnc, učitelj, Šmartno ob Paki.
XVI. Ljubljansko učiteljsko društvo.
50. Marija Mehle, učiteljica, Ljubljana.
51. Albina Sark, učiteljica, Ljubljana;
52. Alojzij Novak, učitelj, Ljubljana.
53. Franc Mlakar, učitelj, Barje-Ljubljana;

54. Vendelin Sadar, učitelj, Ljubljana.
XVII. Sežansko učiteljsko društvo.
55. Josip Ravbar, nadučitelj, Zgonik;
56. Franc Vendramin, nadučitelj, Duvovlje;

57. Josip Štrekelj, nadučitelj, Komen;
58. Alojzij Hreščak, učitelj, Lokev;
59. Albert Poljšak, učitelj, Avber;
60. Angela Orlova, učiteljica, Zgonik.
Prav nujno prosimo, da nam tudi drugih 18 društev čimprej vrne izpolnjene društvene izkaznice in prijavi delegate.

Vodstvo Zaveze.

Iz vodstva Zaveze.

S pete vodstvene seje upravne dobe 1912/13 (19. aprila 1913).

1. Odbor »Učiteljske tiskarne« naznanja v posebnem dopisu, da podeli z letošnjo letom za vse Zavezine liste 10% popusta. Ker sodi ta zadeva v področje upravnega odbora, vzame vodstvo ta ponudek samo na znanje.

2. Neki tovariš s Štajerskega poziva Zavezino vodstvo, naj stori ono odločnejše korake napram »Družbi sv. Mohorja« glede dr. J. Pregljevega pamfleta »Preslepljeni in otihi«. Vodstvo naj bi dalo direktivo vsemu naprednemu Zavezinemu učiteljsstvu že takrat, ko so se nabirali za družbo novi naročniki. V smislu odločbe upravnega odbora se vprašalci vsa stvar pojasni tako, da predvsem pričakamo »Izjave«, ki smo jo poslali družbenemu vodstvu z zahtevo, da jo prinese doslovno letošnji družbeni koledar. Šele potem bomo, če ne bi se ta naša zahteva do pičice upoštevala, uravnali napram tej družbi najdalekosežnejše korake.

3. Imenik naročnikov Zavezinih listov so doposlala izpolnjen samo nekatera društva.

4. Predsednik je vse knjige, tičoe se »Anončne pisarne«, pregledno uredil in jih izročil upravniku J. Pretnarju. Za čas upravnike bolezni je prevzel te posle učitelj Vendelin Sadar.

5. Upravništvo dnevnika »Dan« je obvestilo našo Zavezo, da je poslalo vsem okrajnim učiteljskim društvom okrožnico z ozirom na naročbo tega lista.

6. »Zveza slovanskega učiteljsstva v Avstriji« se zahvaljuje za laskavo vabilo naše Zaveze, da jo namerava ta ob svojih jubilejskih dneh sprejeti z bratskim in odkritim srcem; prosi za slovensko in nemško »Spomenico«; obljublja, da hoče preskrbeti sama na svoje stroške češki in hrvaški prevod brošure »Dejanja govore«; k sklepu želi, da naj pride na dnevi red njene odboro seje tema »Slovensko slovstvo v slovenskih pokrajinah«. Zavezino vodstvo preskrbi pravočasno k temu poročevalca.

7. Ker nova Zavezina pravila še niso potrjena, se sklene, da se volijo delegati za XXV. našo skupščino tako kakor doslej. (Odgovor »Zvezi slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem«.)

8. »Zveza slovanskega učiteljsstva v Avstriji« je pridno na delu proti stalnemu nameščenju okrajnih šolskih nadzornikov v Avstriji. Od vlade nameravani tozadevni predlog je šolstvu na občutno škodo, je torej za učiteljsvo nesprejemljiv. »Svaz« je izdelala obširni predlog tega zakona v obliki službene pragmatike za ljudskošolsko in meščansko učiteljsvo. Ta pragmatika se je poslala potom vseh naših naprednih Zvez v informacijo vsem onim državnim poslancem, ki sede v naučnem odboru, s prošnjo, da se zavzamejo za njo.

Za nas Jugoslovane pridejo v poštev tile poslanci: Jaklič, Vrstovšek, Spinčič in Smolčak.

9. Izpolnjenih izkazov o zavarovanju učitelstva pri banki »Slaviji« se je sprejelo 39. V »Učiteljskem Tovarišu« se da še en oklic v smislu obvestila Celjskega in Ljutomerskega učiteljskega društva, ki sta dali to naznanilo potom dopisnice z odgovorom vsem šolam svojih okrajev v pozitiven, oziroma v negativen odgovor.

10. Vsem priglasenim pevcem in pevkam so se odposlale note v svrhu naštudiranja skladb, ki se pojo na jubilejskem koncertu.

11. Prošnje za pokritje izrednih stroškov slavlja naše 25letnice so se odposlale: banki »Slaviji«, »Kreditni banki v Ljubljani«, »Posojilnici v Celju«, »Južnoštajerski hranilnici v Celju«, občinskemu odboru ljubljanskemu in okrožnica v obliki poziva vsem Zavezinih društvom.

12. Pri zborovanju »Društva inženirjev v Ljubljani«, kjer se je razpravljalo o prenosni dotedanjih srednjih šol, nista bila navzoča naša odposlanca, ker sta bila službeno zadržana. Zavezin predsednik je podpisal z zastopniki drugih vabljenih društev vred obe prošnji, ki sta bili odposlani na pristojni mesti. V prošnjah je bilo poudarjeno, naj se uvede v realne gimnazije kot oblikovni predmet laščina na mesto francoščine.

13. Vsi slovenski občinski odbori se naprosijo potom okrožnice, da podpro s svojimi sklepi, prizadevanje, naj se že vendar enkrat pravično regulirajo učiteljske plače. Tako prošnja se odposlje tudi »Društvu zdravnikov«, da se to z znanstvenega stališča izjavi za naše opravilne zahteve.

14. Sklene se, da se še enkrat odločno pozove banko »Slavijo«, da nakaže obljubljene odstopke od učiteljskih zavarovanec.

S šeste vodstvene seje upravne dobe 1912/13 (1. junija 1913).

1. »Deutsch-österreichischer Lehrerbund« je predložil po »Zvezi slovanskega učitelstva v Avstriji« tudi nam poslovnik za skupne shode vseh naprednih »Zvez« učitelstva v Avstriji. Poslovnik »Splošnega odbora naprednih avstrijskih učiteljskih Zvez« obsega teh 7 važnih točk:

a) Odbor ima namen, da se posvetuje skupno o šolskih in učiteljskih vprašanjih, da sestavlja predloge in da jih tudi udeleži.

b) Odbor sestoji iz 5 zastopnikov »Deutsch-österreichischer Lehrerbunda«, iz 5 zastopnikov »Svaza« in 1 zastopnika laške in 1 rumunske učiteljske Zveze.

c) Odbor se sestane k seji vsaj enkrat v letu na Dunaju. Odborovi seji predseduje enkrat predsednik »D.-ö. Lehrerbunda«, drugič pa predsednik »Svaza« (t. j. »Zveze slovanskega učitelstva v Avstriji«), oziroma zastopnika teh »Zvez«.

d) Obravnave se vrše v nemškem jeziku. O vsaki seji se sestavi zapisnik.

e) Enoglasni sklepi so obvezni za vse organizacije.

f) Odborove seje se sklicujejo s privoljenjem predsednikov »D.-ö. Lehrerbunda« in »Svaza«.

g) Vsaka organizacija mora sama skrbeti za pokritje potnih stroškov svojih zastopnikov.

Ta poslovnik se je vzel odobruje na znanje, le pri točki c) se stavi zahteva, da se vse sprejete resolucije vpišejo v zapisnik ne samo v nemškem jeziku, ampak dobesedno tudi v jeziku tiste narodnosti, ki ji pripada dotični poročevalec.

Sestaviteljci tega poslovnika se sporoči, da vidi naša učiteljska Zaveza v tej najnovejši »Zvezi« vseh avstrijskih na prednih učiteljskih organizacij za šolstvo in učitelstvo izreden in dalekosežen pomen, zato ga pozdravljamo z največjo radostjo!

2. Odbor Glasbene Matice v Ljubljani sporoča:

a) da je dovoljeno imeti v njenih prostorih pevske vaje za jubilejski naš koncert,

b) da se dovoli poseben prepis naznanjenih narodnih pesmi M. Hubada za one pevce in pevkice, ki sodelujejo pri tem koncertu.

3. Policijskemu ravnateljstvu v Ljubljani se je naznanil jubilejski koncert s posebnim dopisom. Ob tej priliki se mu je predložilo v odobrenje tudi besedilo vseh onih skladb, ki se nameravajo tedaj prozvajati.

4. Na našo prošnjo glede pokritja izrednih stroškov ob 25letnici naše Zaveze je nakazala »Ljubljanska kreditna banka« primeren znesek; banka »Slavija« je sporočila, da se odzove v mesecu juliju ali avgustu s primerno podporo; mnoga naša učiteljska društva pa so prispevala že v ta sklad večinoma po 10 kron.

5. Deželni in državni poslanec Franc Grafenauer s Koroškega nam na ponovno prošnjo še dosedaj ni odgovoril glede statistike onih koroških učiteljev, ki imajo izpit iz slovenščine.

6. Iz tehničnih in važnih vzrokov se preloži slavlje 25 letnice Zaveze na 6. in 7. september t. l. Z ozirom na premaknitev tega jubileja pa se predlaga, da zboruje »Savez« dne 5. in 6. septembra in ne 11. in 12. avgusta, kakor je bilo prvotno določeno.

7. Za binkoštno pevsko vajo se je odposlalo 137 dopisnic-vabil.

8. Društvo »Knjihtiskarny v Zabfenu« je poslalo zastopni 1 knjigo »Zbrane spise Komenskega«. Knjiga se je sprejela v Zavezino knjižnico.

9. Od »Svaza« smo sprejeli izpreminjevalni predlog glede stalnega nameščenja c. kr. okrajnih šolskih nadzornikov v svrhu, da o tem obvestimo vse štiri jugoslovanske člane v naučnem odboru, da se zavzamejo v tem vprašanju za naše zahteve. Tej želji se ugodi.

10. »Zveza češkega učitelstva« naznanja, da naj vplivamo pri svojih državnih poslancih, naj se da državna podpora deželnim zbornicam z izrečno zahtevo, da se uporabi ta podpora le v svrhu regulacije učiteljskih plač. Ker so naši državni poslanci nasprotni temu predlogu, se obvesti o tem samo dr. V. Ravnihar.

11. Gospa Mira Costaperaria-Devova iz Trsta se je naprosila k sodelovanju jubilejskega koncerta.

12. Društveni izkazi so se odposlali vsem včlanjenim učiteljskim društvom.

13. Banka »Slavija« nam neče dati obljubljenih 3% od učiteljskih zavarovanec. Sklene se, da gre predsednik sam osebo intervenirati, kaj je pravzaprav z ono pogodbo, ki se je sklenila med nami in njo že 6. avgusta l. 1890. Če se tudi sedaj ne ugodi naši prošnji, je vodstvo Zaveze primorano, da se oklene neke druge banke, ki nam ponuja letno od vsake vplačane premije po 4% prispevka v Zavezino blagajno.

14. Učiteljskišniki - abiturienti prirede dne 17., 18. in 19. julija t. l. v Ljubljani v »Mestnem domu« zborovanje in koncert. Poslali so na Zavezo vabilo s programnimi točkami. Zastopanih je mnogo učiteljskih. Vzpored koncerta in zborovanja kaže, da bo ta nastop novih naših tovarišev nadkrilil vse dosedanje slične prireditve.

15. Z ozirom na uvodni članek, ki je bil objavljen v »Učit. Tovarišu« pod naslovom »Pred cesarja«, se sklene, da se pozove »Zveza slovanskega učitelstva v Avstriji« in »Deutsch-österreichischer Lehrerbund«, da nam ti dve Zvezi izposlujeta, da spreime Njega Veličanstvo deputacijo vsega avstrijskega učitelstva. Morda se nam vendarle odpro vrata naših nad in naših upov.

16. Slovensko akademično ferialno društvo »Adrija« prosi za svojo knjižnico za vse knjige, ki jih izdaja Zaveza. To društvo dobiva zastopni že nekaj let »Popotnika« in »Zvonček«. Prošnji se ugodi.

Na 5. in 6. vodstveni seji se je rešilo vrhutega pet jako važnih točk; njih vsebina pa zahteva, da se objavijo šele po dokončani rešitvi.

Štajersko.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo je zborovalo dne 13. julija t. l. na prijazni Gori v krasnem novem šolskem poslopiju. Zbralo se nas je precejšnje število, ali žal, še vedno ne zadovoljivo, upati je, da postane bolje. Pred zborovanjem je imel društveni kot razsodilni odbor sejo, na kateri se je sklenilo predlagati pri zborovanju, da se neki član, ki se je vedel proti svojemu tovarišu jako nekolegialno, izključi iz našega društva, kar se je tudi zgodilo. V začetku zborovanja pozdravi predsednik Kelc prav pristržno navzoče, navdušujoč jih, naj se tesno oklenejo svojih organizacij, ter čestita vrlima tovarišema Pušenjaku in Pulku na njihovo odlikovanje. Živela! Nato prečita tajnica tov. Pirčeva zapisnik o zadnjem zborovanju, ki se odobri in podpiše. Med dopisi je omeniti resolucijo o izboljšanju učit. plač, ki se naj stavi na uradni konferenci in o K. Widrovem »Mojem prvem berilu«. O zadnjem je poročal predsednik Kelc v kratkih potezah, češ, da ga zelo veseli ta novi napredek v našem narodnem šolstvu in akoravno ni popolnem brez hib — saj ni nič popolnega pod solncem, vendar je knjigo toplo priporočal kot učno knjigo za šole gornjegrajskega okraja ter ji je sprejete zagotovljeno pri uradni konferenci. Gospico tov. Černetovo smo radostnim srcem sprejeli zopet v svojo sredino. Živela! Na to poroča tov. Zemljič-Solčanov o zborovanju Zvezine delegacije, katero poročilo je bilo prejeto s pohvalo. Tov. Trčak je prav temeljito in poučljivo kot strokovnjak poročal o čebelareh. Njegovo poročilo je bilo s pohvalnim odobravanjem sprejeto. Želimo, da bi svoj izvrsten referat objavil v »Popotniku«. Na to smo si ogledali zbirko brošev, nagačenih živali, vzorno urejen čebeljak tov. Pulka, kar je vse lastnoročno priredil. Malo, malo bo tovarišev, ki bi se mogli ponašati s tako delavnostjo kakor on. Slava mu! Na ve-

selo snidenje pri uradni konferenci v Mozirju!

Šmarško - rogasko učiteljsko društvo je zborovalo dne 13. t. m. pri Sv. Križu tik Slatine. Udeležba nad 75 odstotkov, torej jako povoljna. Pred zborovanjem je bila prva pevsko vaja, ki je obetala resnemu delu lepe uspehe. Po odobrenju zapisnika zadnjega zborovanja prečita predsednik dopise. Za jubilej Zaveze in njega proslavo daruje društvo 10 K. Na predlog tov. Glinška sklenejo zborovalci, da ne pošlje društvo zastopnika na kongres delavskih organizacij, pač pa naprosi Zvezo, da ga pošlje ta v imenu vsega organiziranega spodnještajerskega učitelstva. Vršil se je razgovor o konferenčnih temah obeh okrajev. Tov. Sotošek je govoril o prvi temi v smislu delovnega pouka. Orisal nam je v kratkih in jasnih potezah, kako je uporabljati šolski vrt, da budimo v učencu veselje do dela, ga navajamo k samostojnemu razmišljanju in tako dosežemo lepše vzgojne in učne uspehe. Govoril je zanimivo, povedal nam je zgodovino trnjeve poti svojega uspešnega dela. Druga tema rogaskkega okraja: »Ljubezen do učnega poklica vzdržuje učitelja tudi v tožnih dneh« ni našla referenta! O delovnem pouku — temi za šmarški okraj — podava tovariš Šumer. Dasi nam je povedal le najvažnejše misli novodobne struje, vendar je lahko vsakdo videl, kako globoko se je referent zamislil v delovni pouk.

Kratko izražene vodilne misli njegovega podavanja so: iz šol mora izginiti pusti mehanizem, na njegovo mesto stopi pravo delo. Pri reformi šole pa mora učitelstvo nastopiti z vsemi močmi, zakaj samo učitelj pozna korenito vse pomankljivosti šole, pozna pa tudi potrebe ljudstva. Delo je najboljšo vzgojno sredstvo, delajmo torej z otroki v šoli, vadimo jih, in nepotrebne bodo prisilne delavnice. Delajmo pa, oziroma bomo delali to, kar je sedaj smoter kmetijskih, gospodinskih in obrtno - nadaljevalnih šol, četudi v manjšem obsegu. Zbrano učitelstvo soglasno s prošnjo tov. Dobnika st., da združita oba predavatelja svoje misli v skupino in jo objavita v »Popotniku«. O mladinski oskrbi je predaval tov. predsednik Kurbus, ki nam je na konkretnih slučajih pokazal, s kolikimi težavami se ima boriti mladinska oskrb, pa tudi kolike važnosti je za razvoj ljudstva. Podal nam je iz svoje bogate izkušnje mnogo nasvetov, ki bodo marsikomu v podobnih prilikah dobrodošli. Za prihodnjo pevsko vajo bo razposlal pevovodja note. Zeleti bi bilo, da bi hodili k pevskim vajam tudi tisti, ki se niso zavezali. Sprejme se predlog tov. Šumra, da uvedemo Widrovo »Moje prvo berilo« šele čez eno leto, ker se mora učitelstvo s knjigo prej seznaniti. Tov. Korbar predlaga, naj se uvedejo s prihodnjim šolskim letom tudi višji deli Lavtarjevih račun. Sprejeto. Zeleč drug drugemu vesele počitnice in veselo snidenje novembra v Šmarju, smo se razkropili po veseli Slatini. —rk.

Književnost in umetnost.

»Popotnik« objavlja v svoji 7. letošnji številki to-le vsebino: 1. Ernst Slane: Častičke — vzgojni pripomoček? 2. J. Pahor: Pevski pouk v ljudski šoli po M. Battkeju. 3. S. E.: Beseda o šepetalcih. 4. Ivan Burdian: Hišna muha. 5. Književno poročilo. 6. Razgled: Časopisni vpogled. Pedagoški paberki. Šolske in učiteljske vesti. Srednje in višješolski vestnik. Inostransko šolstvo. Prosvetna kronika. Razne vesti. Mala poročila.

Letno poročilo petrazredne dekliške ljudske šole v Kranju za šolsko leto 1912/1913. — Izdalo šolsko vodstvo kopene šolskega leta 1912/1913. Založil krajni šolski svet v Kranju. Tiskarna »Sava«, Kranj. — Poleg običajnih poročil je na čelu tega izvestja priobčen govor učiteljice M. Roosove »Pragmatična sankcija«.

»Nov svetovni jezik je izumil profesor Braendle. Imenuje ga »Veltlang«, ki ga je osnoval na podlagi angleščine. — To notico so prinesli zadnji čas nekateri časopisi. Če pa vprašamo, kak pomen ima novi jezik za bodočnost, moramo odgovoriti, da — nobenega! Odkar so se sloviti učenjaki pomenili o načelih, ki imajo priti glede sprejemljivega svetovnega jezika v poštev ter osnovali praktični, izpolnitvi vedno dostopni ldo, je izumljenje in iskanje novih mednarodnih jezikov — goli diletantizem, da ne rabimo drugega izraza. Če prof. Braendle trdi, da so tevtonski jeziki sposobnejši za nov jezik nego romanski, se mu more odgovoriti, da se da vse trditi, pa največja nesmisel dokazati. Zakaj neki nista uspela »Volapük« in »Teutonisk«, ko sta bila vendar oba jezika zgrajena na germanski podlagi? Braendle ki baže govori 20 jezikov in pozna še več drugih, se hoče vkljub temu uslužiti le svoji materinščini, ki jo je vzel za vzor. A urezal se je že pri imenu »Veltlang«, zakaj niti »Velt« niti »lang« ni angleški

(Word, Language). Njegov besedar je jako pomanjkljiv, slovnica in besedotvorje pa kažeta gorostasne hibe. Veltlang in njegovi sovrstniki, kakor Adjuvilo, Europal, Neutral, Omnez, Ro hočejo delati le zgago napredujočemu Idojeziku. Vsi so le produkti diletantizma, morda tudi častihlepija in, žal, ne navsezadnje tudi narodnega šovinizma. Prihajajo in izginevajo kakor kometi, ker se ne morejo kosati z ldom, osnovanim na znanstveni podlagi ter udeležstvujočim edino sprejemljiva načela. — St. Vid pod Juno, Koroško. — Jak. Kovačič.

Srednješolski vestnik.

»Komunalna nižja realna gimnazija v Voloskem-Opatiji. V soboto dne 5. t. m. se je zaključilo šolsko leto na komunalni nižji gimnaziji v Voloskem-Opatiji. Razdelila so se učencem izpričevala in šolska poročila. — Iz tega poročila posnemljemo nastopne podatke: Komunalna gimnazija v Voloskem-Opatiji je bila ustanovljena leta 1909 in ima sedaj štiri razrede s 107 učenci: v prvem razredu 30, v drugem 34, v tretjem 23 in v četrtem 17. Od teh jih je bilo po domovinstvu 86 iz Istre, a 21 iz drugih krajev. 90 učencev je stanovalo pri svojih roditeljih (Kastav, Volosko-Opatiji, Veprinac, Lovran) in le 17 jih je stanovalo izven roditeljske hiše. — V naukih je uspelo 90 učencev, dočim jih je bilo 17 nesposobnih. Izvrstno sposobnih je bilo 13: v I. razredu 2, v II. razredu 4, v tretjem razredu 7. Na zavodu je službovalo 9 učnih moči: Filip Crvarič, dr. Anton Majžer, Ivan Bergič, Ivan Ivančič, dr. Mato Tentor, Vladimir Raič, Sime Sironič, Ivan Janovsky in Edvard Tuma, a zavodu na čelu je bil ravnatelj Ivan Rabar.

»H koncu šolskega leta. Na goriško gimnazijo je bilo sprejetih lansko leto 1073 učencev in koncem leta jih je ostalo še 981. Od teh jih je 868 iz Goriške. Po narodnosti je 482, torej največ, Slovencev, 438 Italijanov, 56 Nemcev, 2 Hrvat, 2 Poljaka in 1 Rumun. Odličnjakov je bilo 130, 696 jih je napredovalo, 112 jih je padlo in 33 jih ima ponavljalni izpit. — V realno je bilo vpisanih 418 učencev, koncem leta jih je bilo 367. Izmed teh jih e bilo Goričanov 212. Po narodnosti je bilo 158 (torej največ Slovencev), 120 Italijanov, 82 Nemcev, 1 Hrvat, 5 Čehov. Odličnjakov je bilo 11, napredovalo je 269, padlo pa 50 učencev. Maturo na gimnaziji je napravilo 16, na realki osem, na moškem učiteljskem pa 23 učencev.

»Abiturientom srednjih šol daje informacije v svrhu študij na eksportni akademiji na Dunaju »Jugoslavija«, društvo jugoslovanskih trgovskih ved. Kdor želi pojasniti, naj se obrne na naslov: M. Kostanjšek, stud. exp. Sv. Štefan-Smarje pri Jelšah, Štajersko.

Politiški pregled.

»Vlada namerava češko spravo vsiliti. »Deutschböhmisches Correspondenz« poroča iz Prage: Vlada namerava res oktroirati novi češki deželni red, in sicer z ozirom na pravna pogajanja med Nemci in Čehi. Vlada namerava uveljaviti tista določila, o katerih so se Čehi in Nemci sporazumeli, glede na tiste točke pa, o katerih se niso sporazumeli, pa vladna krene srednjo pot. — Dne 13. t. m. dopoldne so imeli češki učitelji na Havličkovem trgu veliko zborovanje, na katerem so obsojali poizkus oktroiranja za sanacijo dež. financ, ne da bi se obenem rešilo učiteljsko vprašanje.

»Ruska politika na Balkanu. Da se meri na Balkanu politika trozveze s politiko tripelentente, je znano. Dočim vodi prvo skupino Avstro-Ogrska, načeljuje tripelententi Rusija, ki je uničila z ustanovitvijo balkanske zveze turško državo in takorekoč popolnoma izrinila z Balkana nemški vpliv. Zdaj, ko se je vnela proti volji Rusije na Balkanu med zaveznički samimi bratomorna vojna, je ruska diplomacija zopet z vso vneto na delu, da se obnovi in razširi balkanska zveza, ki naj obsega vse balkanske države, ne izvenz Rumunije in Turčije. Če se to Rusiji posreči, bo po mnenju nemškega časopisja car narekoval politiko celi Evropi, ne bo več daleč čas, ko se vname boj na življenje in smrt med Germanstvom in Slovanstvom.

»Liberalno-socialistična vlada na Nizozemskem. Nizozemska kraljica je poverila nalogo liberalnemu demokratu dr. Bosu, da sestavi vlado iz liberalcev in socialnih demokratov.

Obrambni vestnik.

»O, dejanja govore, in še prav jasno govore! Z Dolenjskega nam pišejo: Velelist »Dol. Novice« se zaletava v svoji 12. številki ob znano našo spomenico »Dejanja govore«. — Pisec članka: »Dej. go-